

Basis sets

כללי

- לצורך חישוב קוונטי יש לבחור:
- שיטה – HF, DFT, CI
- בסיס – STO-3G, 3-21G, 6-311G(d,p)
- כל שיטה ניתנת לחישוב ע"י כל בסיס
- ב-gaussian יש רשימת בסיסים, ניתן לעיין ב-
<http://gaussian.com/basissets/>

ראינו כי:

- ספין-אורביטל חד אלקטרוני שווה ל:

$$f = \phi(x, y, z) \sigma_k$$

פונק' של המרחב

פונק' של הספין

- את החלק המרחבי ניתן לפרוש לפונקציות בסיס χ_i :

$$\phi(x, y, z) = c_1 \chi_1 + c_2 \chi_2 + \dots + c_n \chi_n$$

- פונק' הבסיס גם הן פונ' של המרחב:

$$\chi(x, y, z)$$

פונקציות בסיס:

- פונק' הבסיס הן קירובים לאורביטלים אטומיים.
- תיאור מתמטי של אורביטילי המערכת.
- ככלל, ככל שנגדיל את מספרן נעלה בדיוק תיאור המערכת (יותר דרגות חופש לתיאור מיקומי האלק').
- על פונקציות הבסיס להיות בעלות משמעות פיזיקלית (אמפליטודה גדולה באיזורים עם צפיפות אלקטרונית גבוהה).

סוגי פונק' בסיס:

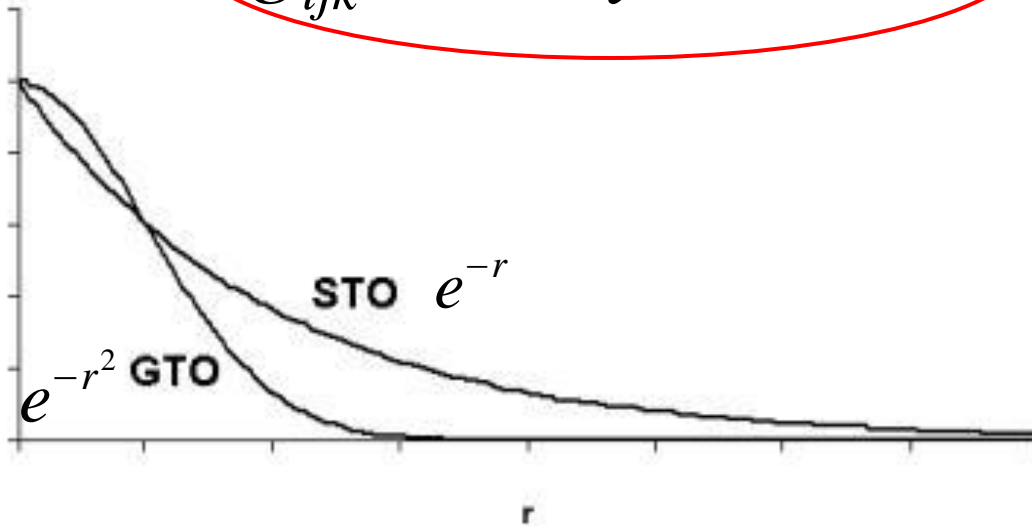
STO – Slater type orbital

$$Nr^{n-1} e^{-\xi r} Y_l^m(\theta, \phi)$$

GTO – gaussian type orbital

$$g_{ijk} = Nx^i y^j z^k e^{-\alpha r^2}$$

• פונק' סלייטר:

No analytical solution for the integral:

$$\iint \chi_i(1) \chi_j(1) \frac{1}{r_{12}} \chi_l(2) \chi_k(2) dr(1) dr(2)$$

• פונק' גאוסיאן:

• S.F. Boys

פונקציות גאוסיאן:

$$g_{ijk} = Nx^i y^j z^k e^{-\alpha r^2}$$

$$r = \sqrt{x^2 + y^2 + z^2}$$

$$i, j, k \geq 0 \text{ integers}$$

$$\alpha > 0$$

- יתרון – פונ' גאוסיאן פורסות את כל המרחב.
יש פתרון אנליטי לינטגרלים (אינטגרל של מכפלת גאוסיאנים קל לחישוב).
- דומה לפונק' אורביטל s של אטום המימן, אך:
- חסרון- דעיכה מהירה מדי כשעולה המרחק.
לכן, נלקח סכום של גאוסיאנים כדי לדמות לפונ' סלייטר.

הגדרות:

- פרימיטיב- פונקצית גאוסיאן אחת
- Contracted basis function
פונקצית בסיס המכילה כמה פרימיטיבים.
- Uncontracted basis function
פונקצית בסיס המכילה פרימיטיב אחד.

עוד פעם:

$$\psi = \hat{A}(f_1, f_2, \dots)$$

פונקצית הגל האלקטרונית היא
דטרמיננטת סלייטר של פונ' הגל החד
אלקטרוניות עם גורם האנטי-סימטריזציה

$$f = \phi(x, y, z)\sigma_k$$

פונקצית הגל החד אלטרונית מורכבת
מחלק מרחבי וחלק של הספין

$$\phi(x, y, z) = c_1 x_1 + c_2 x_2 + \dots + c_n x_n$$

"חוק שימור האורביטלים": מספר האורביטלים
המולקולרים כמספר האורביטלים האטומיים (כלומר,
כמספר פונקציות הבסיס המרכיבות אותן)

אורביטל חד אלקטרוני (אור' מולקולרי)
שווה לקומבינציה לינארית של פונ' הבסיס

$$x_n = \sum_i \gamma_i g_i$$

פונ' הבסיס הן קירובים לאורביטלים אטומיים
ושוות לקומבינציה לינארית של פונ' גאוסיאן

סוגי בסיסים

minimal basis set

מכיל את מספר פונ' הבסיס המינימלי עבור כל אטום.

H 1s

C 1s 2s 2p_x 2p_y 2p_z

דוגמה: STO-3G, משתמש ב- 3 פרימיטיבים לכל פונ' בסיס.

Split valence basis set

מכיל יותר מפונ' בסיס אחת עבור כל אורביטל ברמת ערכיות.

H 1s 1s'

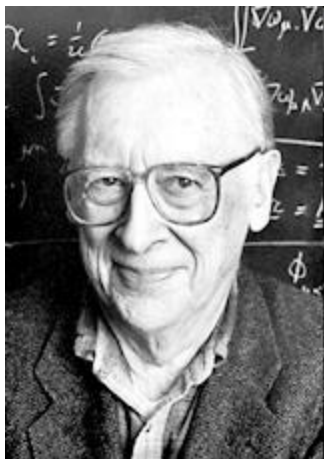
C 1s 2s 2p_x 2p_y 2p_z 2s' 2p_x' 2p_y' 2p_z'

Double Zeta split valence - מכיל שתי פונ' בסיס לכל אורביטל ברמת ערכיות.

Triple Zeta split valence - מכיל שלוש פונ' בסיס לכל תנע
זויתי ברמת ערכיות.

Multiple Zeta split valence
מכיל יותר משלוש פונ' בסיס לכל תנע זויתי ברמת ערכיות.

אילו סוגי בסיס הם 3-21G, 6-21G, 6-311G ?

D. Pople

polarized basis set

מכיל קירובים לאורביטלים אטומיים עם תנע זייתי גבוה יותר (מעבר לדרישה של אטום במצב היסוד).

H 1s 1s' 2p

C 1s 2s 2p_x 2p_y 2p_z 2s' 2p_x' 2p_y' 2p_z' 3d

פונ' עם תנע זייתי גבוה יותר דרושות לתיאור נכון של הכשר כימי והגיאומטריה (דוג' אמוניה, פחמן sp³).

אורביטלי d יכולים להופיע בשתי צורות:

6 cartesian: $d_{x^2}, d_{y^2}, d_{z^2}, d_{xy}, d_{xz}, d_{yz}$

5 pure: $d_{x^2-y^2}, d_{z^2-r^2}, d_{xy}, d_{xz}, d_{yz}$

בתוכנת *gaussian* מופיעים 6 אורביטלי d.

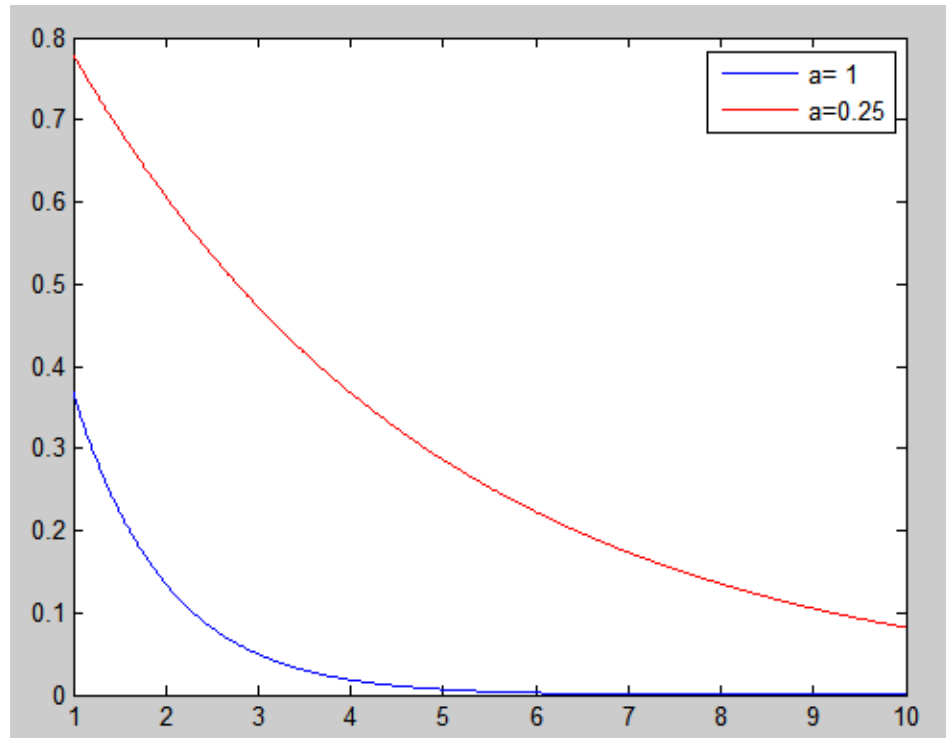
דוגמה לבסיס: 6-31G(d), 6-311G(d,p)

diffused basis set

צורה מורחבת של split valence עבור אורביטלי s ו-p. אורביטלים אלה תופסים חלק גדול יותר במרחב, "מרוחים" יותר, מתאימים למערכות בהן האלקטרונים יכולים להמצא הרחק מהגרעין.

דוגמה: 6-31+G(d)

6-31++G(d,p)

מקרא

Atomic number	1 - 2	3-10
$n_1 - n_2 n_3 n_4 G$ Basis functions	1s constructed of n_2 gaussians 1s' constructed of n_3 gaussians 1s'' constructed of n_4 gaussians	1s constructed of n_1 gaussians 2s, 2p each constructed of n_2 gaussians 2s', 2p' each constructed of n_3 gaussians 2s'', 2p'' each constructed of n_4 gaussians
$n_1 - n_2 n_3 n_4 G(d)$	$n_1 - n_2 n_3 n_4 G$ basis functions plus nothing	$n_1 - n_2 n_3 n_4 G$ basis functions plus 3d each constructed of 1 gaussian
$n_1 - n_2 n_3 n_4 G(d, p)$	$n_1 - n_2 n_3 n_4 G$ basis functions plus 2p each constructed of 1 gaussian	$n_1 - n_2 n_3 n_4 G(d)$ basis functions plus nothing
$n_1 - n_2 n_3 n_4 + G$	$n_1 - n_2 n_3 n_4 G$ basis functions plus nothing	$n_1 - n_2 n_3 n_4 G$ basis functions plus 3s, 3p each constructed of 1 gaussian
$n_1 - n_2 n_3 n_4 + + G$	$n_1 - n_2 n_3 n_4 G$ basis functions plus 2s constructed of 1 gaussian	$n_1 - n_2 n_3 n_4 + G$ functions plus nothing

דוגמה - מולקולת מים H_2O

בסיס 6-31G(d,p)

$n_1 - n_2 \quad n_3$

H atom			
מס' הפונ'	סוג הפונ'	מס' g לכל פונ'	סה"כ פרימי טיבים

O atom			
מס' הפונ'	סוג הפונ'	מס' g לכל פונ'	סה"כ פרימי טיבים

דוגמה- מולקולת מים H_2O בסיס 6-31G(d,p)

$n_1 - n_2 \quad n_3$

H atom			
מס' הפונ'	סוג הפונ'	מס' g לכל פונ'	סה"כ פרימי טיבים
1	1s	$n_2=3$	3
1	1s'	$n_3=1$	1
3	2p	1	3
5			7
total			total

O atom			
מס' הפונ'	סוג הפונ'	מס' g לכל פונ'	סה"כ פרימי טיבים
1	1s	$n_1=6$	6
1	2s,	$n_2=3$	3
3	2p		9
1	2s'	$n_3=1$	1
3	2p'		3
6	3d	1	6
15			28
total			total

סה"כ במולקולת מים: 25 פונ' בסיס

42 פרימיטיבים

RHF ROHF UHF

Method	RHF	ROHF	UHF
Initials of	Restricted Hartree-Fock	Restricted Open shell Hartree-Fock	Unrestricted Hartree-Fock
For system with multiplicity	1 רק קליפה סגורה	All multiplicities	All multiplicities
Do α and β electronic orbitals have the same spatial part?	Yes	Yes	For multiplicity 1, yes. For other multiplicities, no
Relative energy for multiplicity 1	Identical energy	Identical energy	Identical energy
Relative energy for multiplicity different than 1	Not relevant	Higher than $E(\text{UHF})$	Lower than $E(\text{ROHF})$
Advantages for multiplicity different than 1	Not relevant	- Orbital analysis is simpler than UHF. - The total calculated spin of the system is accurate.	The calculated energy is lower than $E(\text{ROHF})$
Disadvantages for multiplicity different than 1	Not relevant	The calculated energy is higher than $E(\text{UHF})$	The total calculated spin of the system is not accurate

בקליפה פתוחה
 $E_{\text{UHF}} < E_{\text{ROHF}}$

ב-UHF פונ' הגל יכולה לתאר יותר מדויק את תופעת הפולריזציה שנובעת מהספין של אלקטרונים מזווגים

ב-ROHF פונ' הגל היא פונ' עצמית של האופרטור S^2 .